

CRONICA CERCETĂRILOR ARHEOLOGICE EFECTUATE DE INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE „VASILE PÂRVAN” DIN BUCUREȘTI ÎN 1993

Cronica de față are nevoie de un preambul, chiar dacă ea conține, ca de obicei, toate corectările efectuate de membrii Institutului, aparte ori în colaborare, situația din urmă cuprinzându-i pe colaboratori și cercetările acestora.

Mai întâi, această notă trebuia să anunțe cu mulțumire împlinirea unei dorințe și nevoi pe care le-am exprimat mai de mult: s-a editat (în 1994, în broșură) *Cronica cercetărilor arheologice, campania 1993*, cu prilejul celei de a XXVIII-a Sesiuni Naționale de rapoarte arheologice de la Satu Mare (12–15 mai 1994). S-a preluat, extinzându-se pentru toată țara, modelul folosit de noi în ultimii ani în SCIVA și a apărut sub egida Comisiei Naționale de Arheologie, în special grație eforturilor Dnei Cornelia Stoica de la Direcția Patrimoniului din Ministerul Culturii. Acum și de aici înainte, până la publicarea îndeobște anevoioasă a unor rapoarte detaliate, acest sistem rămâne cel mai bun mijloc de informare pentru *toată* lumea – uneori singurul pentru multe cercetări – fapt pentru care propun reluarea în Dacia sau SCIVA a acestei cronici naționale.

Un al doilea motiv al introducerii prezente este participarea efectivă a unor cercetători din Institut la săpături din afara granițelor României de azi. Am ținut, cu acordul autorilor, să introducem în cronica de față două astfel de cercetări – printre primele efectuate după război în Basarabia de arheologi din România – în cazul de față la două monumente românești importante pentru istoria comună a acestor ținuturi: Mănăstirile Căpriană și Vărzărești. Citez aici prezența coordonatorului acestor săpături, Dl. Nicolae Constantinescu, unul dintre cei mai valoroși specialiști pe care-i avem în materie de arheologie medievală românească: „Situat la NV de Chișinău (cca 35 și respectiv 50 km) în ambianța faimoșilor codri ai Lăpușnei, respectiv în vechiul județ Lăpușna, obiectivele cercetate arheologic în anul 1993 au comun faptul că sunt *vetre mănăstirești*, chiar dacă destinul lor istoric a fost cât se poate de diferit. Ca domeniu tematic, așadar, avem de-a face indiscutabil cu o premieră în ceea ce privește spațiul românesc răsăritean, al Republicii Moldova, supus atâta vreme ocupației țariste și apoi represiei sovietice” ... (ms.; restul textului apare la vocile respective din Cronică). Dealtfel, aceste cercetări, așa cum se poate observa în broșura mai sus semnalată, au fost în 1993 destul de numeroase, iar raportarea lor s-a adăugat celor din țară și la Sesiunea de la Satu Mare.

Sperăm ca astfel de colaborări să continue – practica există și pentru alte instituții de specialitate din Iași, București, Brăila ș.a. – spre binele adevărului istoric atât de mutilat în ultimele decenii, uneori până în zilele noastre.

A.B.

★

Pentru orientarea mai lesnicioasă a lectorului, am introdus siglele indicelui cronologic în text, la fiecare localitate.

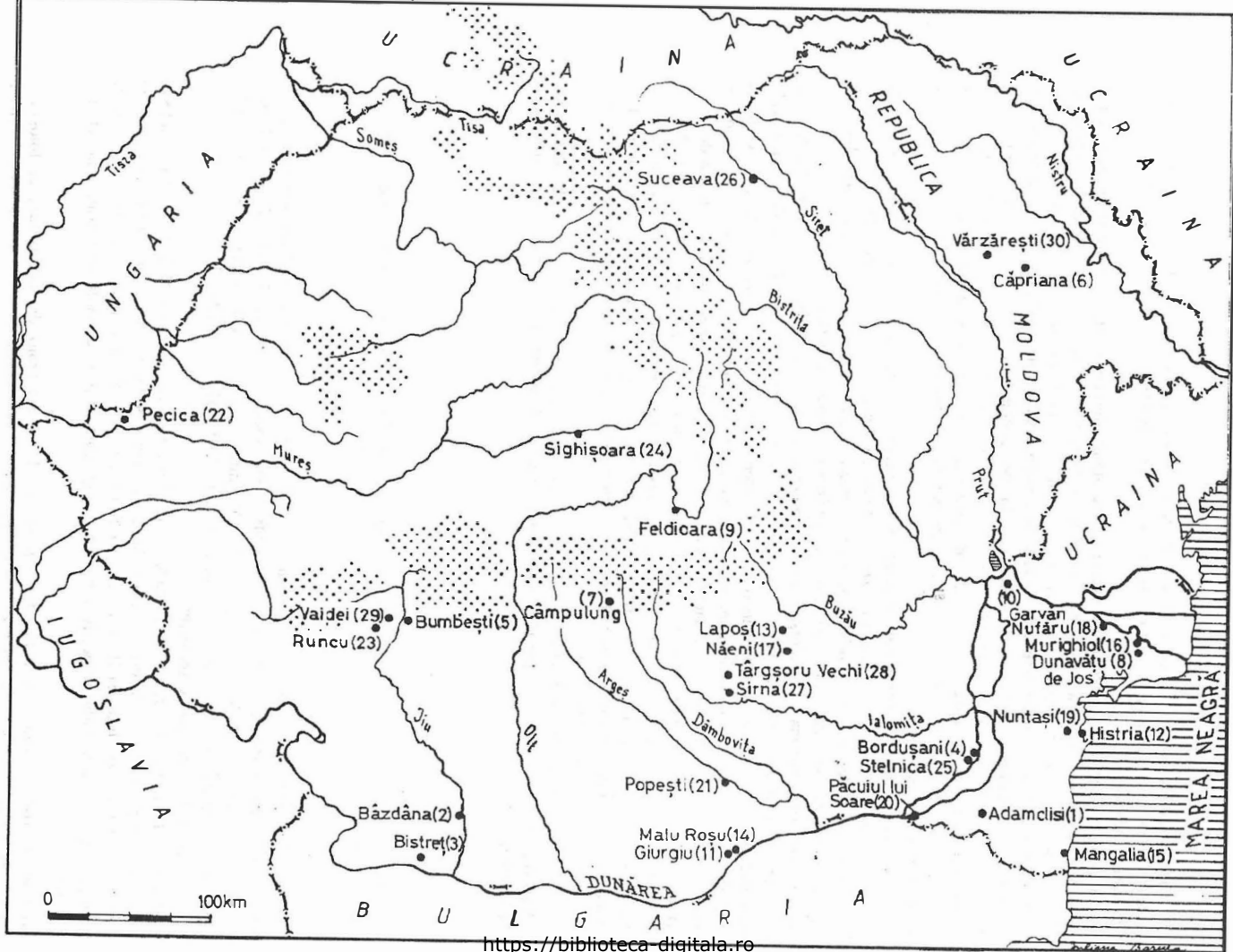
Idem.

I. Adamclisi, Tropaeum Traiani, jud. Constanța. (V, VII, VIII). Alexandru Barnea, IAB, responsabil; arh. Monica Mărgineanu Cârstoiu, Adrian Popescu, IAB; Ioana Bogdan Cătănicu, IAIAC; Gheorghe Papuc, MINAC; Mihai Ionescu, MCM; Nelu Zugravu, FII; Margareta Arsenescu, FIB; studenți de la FII și FIB. Coordonator științific consultant, prof. I. Barnea. Fonduri IAB, IAIAC, MINAC, FII.

Cercetări în următoarele sectoare:

Bazilica D; AB, MMC, AP; parțial MA și studenți FIB și FII. Încă cinci secțiuni N–S la S de bazilică (S6–10), paralele cu precedentele. A fost reperată la SE de edificiu o porțiune dintr-o construcție absidată către S, probabil mai veche decât bazilica și care va fi folosit cu unele modificări, inclusiv un pavaj de cărămidă, drept anexă la colțul respectiv al bazilicii. Fragmente de plăci cancelli din marmură în dărâmături (AB).

Turnul nr. 4. IBC. În stratul de dărâmături, tezaur de 14 monede bronz din ultima fază de folosire a turnului; în stratul următor, cu fragmente mari de cărămizi, fragmente a trei schelete umane (IBC).

Anexa fortificată de la SE cetății. AB, MI. Prin două secțiuni perpendiculare între ele, s-a determinat existența, forma (circulară) și, parțial, evoluția turnului de la NE al anexei. Prin sondajul V-E, s-a înregistrat fragmentul unei construcții masive de zidărie identificate pentru prima dată, în imediata apropiere a drumului actual (AB).

Basilica coemeterialis. AB, NZ, studenți FIL. S-a completat, prin sondaje, planul basilicii către V și colțul de SE. La V de basilică s-a descoperit parțial fundația unei construcții funerare romane monumentale anterioare basilicii, cu urmă de boltire în plin cintru E-V și cu intrarea dinspre V. Mormântul a fost dezafectat din vechime; dealtfel, parte din atrium îl suprapune (AB).

Basilica extra muros (V de cetate). Gh. P. Cum s-a mai arătat, este o basilică paleocreștină cu trei nave, pavate cu cărămizi (în nava centrală de 60 cm sau jumătăți tăiate în diagonală). S-a observat prin extinderea cercetării existența a două anexes adosate navelor laterale, diferind între ele ca dimensiuni și, probabil, moment al construcției. Potrivit ultimelor cercetări, basilica a început să funcționeze în timpul lui Iustinian (Gh. P., AB).

Alte cercetări. MI și, parțial AB, MA, NZ. Verificări la apeductele cetății și cercetări de teren, în special pe platoul de la ESE de cetate, în vederea deschiderii unui sector nou; avem în vedere așezarea autohtonă preromană ori (și) contemporană cu aceasta la începutul epocii Principatului (AB).

2. **Băzdâna** Calopăr, jud. Dolj, punctul „La Cetate” (III, V). V.V. Zirra, IAB; fonduri IAB. Între a doua jumătate a lunii iulie și începutul lunii august 1993 au fost reluate săpăturile în punctul „La Cetate”, după ce câțiva ani fuseseră întrerupte prin dispariția regretatului coleg C.M. Tătulea, care cercetase vestigiile preistorice ale locului timp de 8 campanii, între anii 1980–1987. Grație eforturilor sale fuseseră pușe în evidență importante resturi de locuire din două perioade distincte: 1. epoca timpurie a bronzului (cultura Coțofeni), 2. epoca getică, la rândul ei cu două faze mai ușor sesizabile; a. sfârșitul (a doua jumătate) a sec. IV a.Chr., b. sec. I a.–I post Chr.

Reluarea cercetărilor s-a făcut printr-un sondaj de proporții în vederea acomodării cu specificul așezării și pentru determinarea cu precizie a mai vechilor secțiuni practice de C.M. Tătulea. Secțiunea mediană (SI/1993) a străbătut pe aproximativ 120 de m suprafața care mai poate fi cercetată (o parte considerabilă a întinderii așezării este ocupată de viile localnicilor, mai cu seamă fortificația). S-a întâlnit către extremitatea estică a așezării o depunere consistentă din epoca timpurie a bronzului, între altele o locuință incendiată, păstrată parțial și o altă depunere cu materiale getice, prezentă practic pe tot parcursul respectivei săpături. Importanța acestei din urmă depuneri este inegală, ea fiind vădit mai redusă pe terasa vestică, adică în apropierea vechii fortificații care a ieșit la iveală în SII/1993. E vorba de un zid de cărămizi arse din care s-a păstrat un singur parament, parte răvășit, parte *in situ*. S-au efectuat și periegeze care au verificat existența unor informații deja publicate. În punctul „Cucuioava” (din preajma aceleiași localități), precum și lângă cătunul Voita (com. Brabova, jud. Dolj) au fost observate vestigii în aparență similare celor de la Băzdâna și Coțofenii din Dos) (VVZ).

3. **Bistreț**, jud. Dolj, insula Ostrovogania (III, IV). Ion Chicideanu, IAB, responsabil, Monica Șandor-Chicideanu FIB, Nikolaus Boroffka, FUB și studenții Constantin Ciuculescu, Rodica Marghitu, Sorin Onață și Florin Ridiche, FIB. Fonduri: IAB. S-au continuat cercetările în necropola de incinerare de pe grindul Ostrovogania, punctul „Malu mare”, fiind descoperite încă 5 morminte ale culturii Gârla Mare, în total fiind cercetate 69 de morminte. Dintre acestea M.67 și 69 aveau oasele depuse în groapă, cu vasele adiacente în jur și câte un os (humerus) de animal netrecut prin foc. M.68 era dublu, adult și copil, la mormântul de copil, alături de ceașca-urnă aflându-se și un idol de lut feminin. Concomitent au fost continuate și sondajele începute în 1992 pe grindul Prundu măgarilor, în punctul „La rampa boțogului”, unde au fost descoperite resturile unor morminte de incinerare Gârla Mare, distruse de apă, resturi de locuire Bistreț-Ișalnița și un complex hallstattian târziu. În urma unor cercetări de suprafață în punctul „Cabana de metal”, pe malul de S al lacului, în fața satului Plosca, au fost găsite câteva morminte de inhumație, distruse de apă, alături de care se găsea multă ceramică Coțofeni, fără ca asocierea să poată fi sigură. În aceeași zonă s-au mai descoperit și numeroase materiale Gârla Mare, Hallstattiene timpurii și Basarabi (IC).

4. **Bordușani**, jud. Ialomița (II, V). Silvia Marinescu-Bîlcu, IAB (responsabil); Gheorghe Trohani, Dragomir Popovici, Radian Andreescu, MNR; Gheorghe Matei, MIS; Cătălin Bem; Florin Vlad, studenți FIAIC. Fonduri: IAB, MNR, MIS. S-au continuat săpăturile pe Popina aflată în fosta baltă a Ialomiței prin extinderea cercetării și în suprafața β , situată la 4m V de suprafața α . Aici au fost identificate resturile

a trei locuințe de suprafață dispuse paralel și la distanță de 1,50–2 m una de alta. Dispuse într-un șir bine stabilit, demonstrează o preocupare urbanistică, putându-se vorbi de o tramă stradală. În același timp, au fost cercetate în suprafața α resturile locuințelor 9 și 10, gumelnițene, precum și trei vetre de un interes mai special. În caroul 13, sub nivelul locuinței nr. 10, s-au descoperit și resturile scheletice (puternic deranjate) aparținând unui copil (SMB).

5. **Bumbești-Jiu**, jud. Gorj (VII). Mariana Marcu și Liana Oța, IAB. Fonduri salvări și IAB.

Sector A. Între 19 aug.–17 sept. au continuat săpăturile arheologice în așezarea civilă a castrului roman, reînțele în anul 1991. S-a continuat dezvelirea casetelor 6, 9 și 10. În caseta nr. 6 a fost descoperită o nouă groapă-atelier (gr. 8), cu un diametru de 3, 80 m și cu un fund plat, aflat la adâncimea de 1 m. În timpul dezvelirii acestui complex s-a observat că acesta a putut avea două faze de folosire, așa cum indică un strat de arsură și chirpici, între adâncimile de 0,60–0,75 m. În umplutura acestei gropi-atelier au fost descoperite două monede romane imperiale (de argint și de bronz), multă ceramică, fragmente de vase de sticlă, fragmente de vase și obiecte de bronz, unelte de fier, mulți bulgări de zgură, arsură, cenușă și cărămizi fragmentare. În caseta nr. 9 a fost găsită o groapă-atelier (gr. 11) din care nu a putut fi cercetată decât jumătatea sa estică. Diametrul acestei gropi este de 3 m. Fundul gropii este plat și se găsește la adâncimea de 0,90 m. În umplutura acestei gropi-atelier s-au găsit ceramică, fragmente de vase de sticlă, unelte și obiecte de argint, bronz și fier, un opaiț de lut fragmentar, mulți bulgări de zgură, fragmente de cărămizi, arsură, cărbuni și cenușe.

În secțiunea de control nr. 9, care desparte caseta nr. 9 de caseta nr. 10, a fost descoperită o altă groapă (nr. 9). Acest tip de groapă are formă cilindrică, foarte adâncă, și pereții căptușiți cu pietre de râu. Adâncimea gropii nr. 9 depășește 1,60 m și urmează a fi cercetată în continuare în campania anului 1994. Au rezultat: o fibulă de bronz, ceramică, bulgări de zgură, fragmente de vase de sticlă, obiecte de fier și bronz. Menționăm descoperirea în c.10 a unui cap de statueta feminină din teracotă, un opaiț fragmentar de lut și o cărămidă având amprentele a două picioare de copil imprimate înainte de a fi fost arsă (MM).

Sector B (cuprins între șoseaua națională nr. 66 și calea ferată Tîrgu-Jiu – Petroșani). Prin două secțiuni, s-a dezvelit o porțiune din substrucția unui drum roman (lățime variabilă între 2,98–5,60 m). În SIB/1993 s-au cercetat parțial urmele unei locuințe de suprafață, cu o podea de cărămidă așezată pe un strat de pietre (cu o latură de 2,80 m). În interiorul acesteia s-au găsit câteva fragmente ceramice romane (LO).

Notă: La Bumbești (gară, Vârtop și Porceni-Pleșa, cercetările au fost continuate de MJG și MNM (AB).

6. **Căpriana**, mănăstire pe râul Isnovăț, raionul Strășeni, Republica Moldova (XII). Menționată ca atare în 1429, biserica principală cu hramul Adormirii Maicii Domnului (Uspenia), zidită de Petru Rareș (cca. 1541–45) a fost radical transformată în 1819–20 de mitropolitul Gavriil Bănulescu-Bodoni. Alte construcții din epocă se adaugă, inclusiv un paraclis la SE de biserică (1839–40), apoi casa Stăreției (1862), la E de biserică, ca în 1903 în colțul SE să se construiască o impunătoare biserică în stil rusesc, având hramul Sf. Gheorghe. Mănăstire închinată în 1698 celei athonite, de la Zograful – Căpriana a jucat un rol important în cultura medievală din Moldova (să amintim de cronicarul Eftimie egumen de Căpriana). Dezafectată de regimul sovietic – Mănăstirea Căpriana e reînființată în anii '80, iar un proiect de restaurare se află în curs de realizare. Cercetările arheologice decurg din acest proiect, fondurile fiind asigurate de Ministerul Culturii și Cultelor, prin IAIV și firma „Getica” S.R.L.–Chișinău. La solicitarea IAIV, un Protocol de colaborare cu IAB se încheie la 12.02.1993.

Efectiv, în teren, săpăturile practicate la Căpriana (17–23.05 –23.08.1993), în număr total de 28 secțiuni și suprafețe, au permis definirea principalelor registre stratigrafice din incinta principală și mai ales faptul important că actuala biserică, înălțată în sec. XVI, se sprijină pe fundațiile celei anterioare, ctitorită sub Alexandru cel Bun (cca 1425), păstrând chiar configurația planimetrică a edificiului mai vechi. A existat un cimitir în jurul ambelor locașuri, necercetat însă în detalii; resturi de construcții, pavaje, conducte de apă și de canalizare, precum și un însemnat lot de materiale arheologice din sec. XV–XVIII, sau mai târziu, scot în evidență rolul așezământului monastic în epocile menționate – nu mai puțin și necesitatea ca investigațiile arheologice să fie continuate, inclusiv în interiorul bisericii principale. Colectiv de cercetare: Gheorghe Postică, IAIV; Nicolae Constantinescu (în special Căpriana) și Adrian Ioniță (în special Vărzărești), IAB. Au colaborat: Vlad Ghimpu, MNC; Igor Cereteu, Ghenadie Cebac, Galina Matei, Serghei Tabuncic, Vladimir Vornic, IAIV; Marian Romaniuc, UICC; arh. Andrei Prepelită; studenți ai FI–UICC. (NC; v. și Vărzărești).

7. **Câmpulung**, jud. Argeș, punctul Jidova (VII). C.C. Petolescu, IAB; Teodor Cioflan, MAP. Fonduri IAB și MAP. În anii 1990 și 1992–1993, au început cercetările în zona barăcilor militare din *retentura*. S-a săpat în zona dintre *horreum* și latura de N a castrului, unde s-a identificat partea de V a două barăci militare. În baraca dinspre *horreum*, s-a păstrat aproape intact pavajul de cărămizi al unei camere (protejat de noi *in situ*, cu încălzire de hipocaust). Pe una din cărămizi sunt imprimate țintele unei *caliga*, precum și o inscripție realizată în pasta crudă (înainte de ardere) cu numele unui soldat din *cohors I Flavia Commagenorum*. Monedele descoperite provin de la împărații din dinastia Severilor. Baraca a fost distrusă de un puternic incendiu, produs probabil cu ocazia cuceririi pe timpul lui Filip Arabul a castrului de către carpi (CCP, TC).

8. **Dunavățu de Jos**, com. Murighiol, jud. Tulcea, punctul „Cetatea Zaporojenilor” (VIII). Alexandru Barnea, IAB și M. Zahariade, IITM. Fonduri IITM, *manu militari*. La așa-numita „Cetatea Zaporojenilor”, mica fortificație de zid romano-bizantină, un sondaj efectuat în colțul de N-E al incintei i-a precizat conturul în acel punct; s-au adăugat și câteva detalii constructive din zona porții, către interior (AB).

9. **Feldioara**, jud. Brașov. (II–V, VII, XI, XII). Colectiv: Adrian Ioniță, responsabil (sector „Necropolă”), IAB; lt. col. Dan Căpățână, responsabil (sector „Cetate medievală”), MNM și studenții: Ghenadie Dulea și Simion Câlția de la FIB. Fonduri de la: IAB, DMASI și MAP.N. S-a continuat în sectorul D (necropolă) prin cercetarea a 32 de morminte din sec. XII, având ca inventar: 2 monede romane, una denar anonim maghiar și un inel de buclă cu capul în formă de „S”. S-a ajuns la un număr de 105 morminte. Nivelurile de cultură de epoca bronzului, din Hallstatt – La Tène, urmate de vestigii consistente de epocă romană și medievală sec. XII–XVIII. În sectorul F (Cetate medievală) s-a urmărit precizarea fazelor de construcție prin cercetarea zidurilor exterioare pe latura de sud, capela și construcțiile anexe din interiorul cetății. Niveluri de cultură: neolitic – foarte puternic, bronz, Hallstatt, La Tène – foarte mult, roman foarte subțire, medieval începând cu sec. XIII (AI).

10. **Garvăn**, *Dinogetia*, com. Jijila, jud. Tulcea (VII, VIII). Alexandru Barnea, IAB, responsabil; fonduri, IA. Prelungirea secțiunii S3 în exteriorul fortificației către V a arătat intervenția masivă până la temelie lângă zid și apoi și pe o distanță apreciabilă în exterior, în sec. X–XI, precum și existența unei locuiri extramurane în aceeași perioadă, după amenajarea fortificației. S-au obținut detalii noi privind configurația terenului în perioada menționată. Cercetări de teren efectuate în zona înconjurătoare, mai ales către șosea și către sat, au dus la identificarea și salvarea unor vestigii de locuire și din necropolă, databile în sec. X–XI și respectiv sec. II–III (AB).

11. **Giurgiu**, jud. Giurgiu (XI, XII). Colectiv: lt. col. Dan Căpățână, responsabil de la MNM; Adrian Ioniță, de la IAB și studenții: Ghenadie Dulea și Dan Avasiloaie de la FIB. Fonduri: MAP.N și Muzeul Independenței Giurgiu. După patru ani de întrerupere s-au reluat săpăturile la cetatea medievală de pe Canalul Cama prin dezvelirea zidurilor în partea de sud și est. S-a ajuns la talpa fundației a fazei „Mircea cel Bătrân” și s-a constatat că aceasta stă pe o fundație mai veche care se „fese” cu cea a turnului considerat a fi bizantin după structura parentului (AI).

12. **Histria**, com. Istria, jud. Constanța (VI–VIII). Responsabili: Petre Alexandrescu și Alexandru Suceveanu, IAB. Fonduri IAB și parțial MINAC. *Bazilica episcopală*. Alexandru Suceveanu, responsabil, IAB; Crișan Mușțeșanu MNIR; Octavian Bounegru, FII; Gh. Poenaru-Bordea, IAB. Fonduri IAB. S-au epuizat 4 casete începute anul trecut și s-au început alte 3 casete (care, de asemenea, nu au putut fi terminate). Săpăturile s-au concentrat – prin noile casete – în partea de E a bazilicii, încercându-se o corelare cu clădirea Domus III (fost V). Ceramică, obiecte de bronz și fier, piese de arhitectură, 11 monede de bronz (AS).

Sector „DOMUS”. Campania 1993. Octavian Bounegru, FII, responsabil; Virgil Lungu, MINAC. Fonduri FII și MINAC. S-au cercetat mai multe puncte ale edificiului roman târziu de tip vilă urbană (în special latura de V), precum și două străzi, una care mărginea la E edificiul, iar alta spre V, în următoarele puncte: A) latura de V a clădirii (casetele C1, C2); B) Latura de E a clădirii; C) Strada α' (sondajul VI); D) Strada γ. Observații mai importante:

A. În cercetarea prin casete, datele stratigrafice arată că ultimul nivel este încadrabil în primul sfert al sec. VII;

B. S-a observat o deschidere către stradă, cu portic, unde era amenajată o fântână și un mic bazin pentru stocarea apei. Vila („Domus 4”) nu are curte interioară și nici peristil ci doar, eventual, o curte aliniată către strada γ. Împreună cu „Domus 2”, casa va fi format un complex omogen, grupat de o parte și de alta a străzii α'.

C. Prin sondaj, trei niveluri ale străzii databile începând din ultima parte a sec. II a.Chr. până la finele sec. VI p.Chr.

D. Strada a fost cercetată pe un segment de cca. 12 m, până la ultimul ei nivel de funcționare (OB, VL, AB).

Sector X. Catrinel Domăneanțu, responsabil, IAB; Carmen Rogoveanu, profesor istorie, București. Fonduri IAB. S-a urmărit mărirea suprafeței cercetate prin trasarea a patru noi casete I, J, K, L. S-a procedat la curățirea săpăturii efectuate de Suzana Dimitriu, X 1966–1968, pentru a putea corela construcțiile cu temeliile olbione, găsite de noi în anii trecuți, cu marea construcție prevăzută cu astfel de fundații descoperită în săpătura sus-amintită. Rezultatele sunt următoarele:

După înlăturarea stratului de pământ depus din sondajele vechi (foarte gros în I și J), a apărut în casetele I, J, și K un strat de dărâmtură datând din sec. II – începutul sec. I a.Chr. (fragmente de boluri cu decor în relief; toate de amfore rodieni, toate cu pastilă), care pare să aparțină unei construcții demantelate aproape în întregime. În caseta L a fost identificat un nivel de stradă – pavată cu pietricele mărunte și fragmente ceramice, aparținând aceleiași perioade.

În săpătura X 1966–1968 a fost descoperită o dărâmtură masivă de țigle și chirpici arși, care suprapune nivelul construcției cu temelie olbiană.

Fragmente ceramice, diverse obiecte de lut și fier, 10 monede de bronz (CD).

Sectorul „Cuptoare” (SG). Mircea Angelescu, responsabil, IAB; Livia Buzoianu MINAC; Pierre Dupont, CNRS-Lyon. Fonduri IAB și MINAC. A fost extinsă spre S o casetă pentru a surprinde intersecția străzii E–V, descoperită anterior, cu strada I care mărginește platoul. A fost începută o nouă casetă care nu a putut fi terminată. A fost continuat studiul din colțul de S–V și a fost înregistrat profilul de N al SG. Trei morminte romane timpurii fără inventar. Ceramică greacă clasică și elenistică, obiecte de bronz și fier, 10 monede de bronz (MA).

13. **Lapoș**, jud. Prahova, „Poiana Roman” (I, II). Marin Cârțumaru, responsabil, Corneliu Beldiman, IAB; Aurelian Cosma, MG; studenți FIA Tg. Fonduri IAB. Au fost reluate cercetările (desfășurate între 1959 și 1966 de către Fl. Mogoșanu) în marea așezare-atelier databilă în paleoliticul superior târziu și mezolitic, în scopul obținerii de date relevante pluridisciplinare privind încadrarea culturală, geocronologică și specificul sitului. S-au efectuat sondeaje în diferite puncte (SI–II; SIV–VI: casete de 3×1 și 2×1 m) și s-au deschis două suprafețe (SIII: 4×4, în sectorul F/estic; SVII: 2×2 m, în sectorul D/nord-estic). Săpăturile au atins adâncimea de 0,60 m; din punctul de vedere al stratigrafiei geologice s-au distins patru unități (notate de sus în jos I–IV), iar sub raport arheologic trei niveluri suprapuse direct (notate de jos în sus I–III). Numărul total al pieselor litice recuperate – marea majoritate din opal, câteva zeci din silex și gresie silicioasă – este de peste 2700, dintre care cele tipice (unelte) reprezintă cca 90 (3%). În SI–VI inventarul litic nu se constituie în structuri coerente; în SVII s-au surprins parțial resturile a două complexe (mici ateliere) de cioplire a opalului „in situ”, aparținând nivelului I (–0, 35–0,55/0,60 m); ele au livrat 600 de piese, majoritatea nuclee în diverse stadii de reducere, așchii masive și două percutoare. Pe baza studiului tipologic și tehnologic preliminar al inventarului litic, nivelurile I–II sunt atribuite culturii aurignaciene retardate; nivelul III ridică probleme de atribuire culturală, el fiind remaniat de lucrările agricole din ultimul secol – fapt nerecunoscut de vechile cercetări. Aici au fost descoperite atât piese de tip aurignacian, de tip specific tardenoaizan (SIII–IV, VI), cât și fragmente ceramice aparținând culturii Starcevo-Criș, faza târzie (exclusiv în SVI/ sector A, nord-vestic); lămurirea acestui aspect foarte important va sta în atenția viitoarelor cercetări. Au fost prelevate multiple probe pentru analizele chimice, granulometrice/sedimentologice, paleopedologice, polinice și de radiocarbon (MC și CB).

14. **Malu Roșu** – Giurgiu, jud. Giurgiu (I, II, V, X–XI). Alexandru Păunescu, IAB; Emilian Alexandrescu, MNIR. Fonduri IAB și MNIR. În așezarea paleolitică, una dintre cele mai mari din Câmpia Română, reluarea cercetării (200 mp, între 1992–1993) a permis înregistrarea stratigrafică până la cca –3 m. Urme ale culturilor Dridu, Basarabi, Gumelnița, Boian și un nivel clar geto-dacic; aurignacian II și I a-c. Industria litică a stratului aurignacian I este foarte bogată (AP, AB).

15. **Mangalia**, Callatis, jud. Constanța (VI–VIII). Constantin Preda, CNAR, responsabil. Colectiv: Alexandru Avram, IAB; Elena Bărlădeanu, Mihai Ionescu, MCM; arh. Anișoara Sion, DMASI. Fonduri: Camera Română de Comerț și Industrie.

În urma preluării de către Camera Română de Comerț și Industrie a Hotelului „Scala”, situat pe faleză Mangaliei, la sud de Cazino, beneficiarul și-a exprimat intenția de a renova și extinde construcția, ceea ce a impus efectuarea de săpături de salvare a acestei zone situate în perimetrul anticei Callatide.

Săpăturile au fost executate – cu întreruperi cauzate de condițiile meteorologice și de evoluția șantierului de construcții – începând de la 2 aug. 1993 și vor dura până în iulie 1994. Hotelul „Scala”, construit în 1959 exact pe poarta și latura sudică a zidului de incintă callatian din sec. II–VII e.n. (cf. C. Preda, *Materiale*, 8, 1962), a sustras cercetării o parte din sit. Cu toate acestea, au putut fi parțial cercetate turnul estic al porții de S (date noi despre fazele constructive) și un tronson al parerului interior al incinteii. În zona intramurană a fost dezvelită o suprafață de cca 400 mp dintr-un cartier de locuințe din sec. VI e.n. Cartierul se modulează după un ax de străzi – una orientată E–V, cealaltă aproximativ N–S – de aspect monumental (cca 7 m lățime; traversate longitudinal de canale bine conservate). În cele patru *insulae* determinate de trama stradală s-au descoperit edificii domestice (unele cu anexe, curți și chiar beciuri pentru depozitarea chiupurilor), prezentând în mod coerent două momente constructive: prima jumătate a sec. VI (momentul IV a) și a doua jumătate a sec. VI (momentul IV b), precum și o mică instalație balneară, alimentată de un sistem de canalizare perfect conservat.

Prin sondaje care nu au afectat monumentele târzii, s-au cercetat depunerile mai vechi. S-a constatat un moment urbanistic anterior, datat pe baza evidenței numismatice și a câtorva descoperiri ceramice post 378 e.n. (sistem stradal și de canalizare, câteva edificii dezafectate ulterior și suprapuse de clădirile din sec. VI e.n.). În schimb, straturile de epocă romană timpurie lipsesc în totalitate, aceasta datorită amplasării unor fundații foarte adânci de locuințe în epoca târzie și nivelărilor impuse de aceste operații. În două puncte s-au putut determina două straturi elenistice nederanjate (prima jumătate a sec. III, respectiv sec. II–I î.e.n.: ziduri fragmentare, vetre, gropi menajere etc., date cu ștampile amforice, ceramică atică și boluri cu decor în relief). După toate evidențele, zona fusese slab locuită în epoca elenistică și romană timpurie, chiar și după construirea prin anii '70 ai sec. II e.n. a zidului de incintă. Abia după 378 se amenajează rețeaua stradală și cartierul de locuințe, pentru ca apoi, în prima jumătate a sec. VI, să asistăm la o reconstrucție totală, care nu preia decât parțial vestigiile anterioare. Remarcăm apoi o ultimă amenajare (stradă paralelă cu incinta încă în funcțiune, fântâni etc.) datată sub Phokas (două monede descoperite sub ultimul pava), ceea ce indică dănuirea cartierului până spre începutul sec. VII e.n.

Toate aceste monumente vor fi conservate, restaurate și integrate subsolului vizitabil și parțial vizibil printr-un planșeu de sticlă de la nivelul parterului hotelului în cadrul proiectului de modernizare a hotelului „Scala”, întocmit de arh. Gabriela Radocea (Institutul de Proiectare „Carpați” – București). Autorii săpăturii și proiectantul pregătesc un amplu studiu monografic, care va cuprinde și soluțiile de conservare a sitului într-o formulă de pionierat în România (AA).

Notă. Menționăm descoperirea unui mormânt elenistic cu boltă și dromos la V de Mangalia, cca 5 km către Albești; Constantin Preda, CNAR; Valeriu Georgescu-Cheluță, MCM și Elvira Safta, MNIR (AB).

16. **Murighiol**, Halmyris, jud. Tulcea. (VII, VIII). Alexandru Suceveanu, IAB și Mihail Zahariade, IITM, responsabili; Florin Topoleanu, ICEMT. Fonduri, IITM, *manu militari*.

Sector P (poarta de N și latura de NE a incinteii). În spațiul dintre T1 și T2 s-au înregistrat patru faze constructive care corespund și amenajărilor stradale din afara incinteii. Prin secționarea străzii extramurane s-au observat 12 niveluri de refacere (MZ, AB).

Edificiul din centrul fortificației. A continuat cercetarea prin casele Y17–20; S-au observat trei faze ale clădirii și s-a descoperit o fântână construită pe un nivel de la jumătatea sec. VI p.Chr., adâncă de 5,70 m (FT, AB).

17. **Năeni**, jud. Buzău (III). Ion Chicideanu, IAB, responsabil; Monica Șandor-Chicideanu, FIB și studenții Corina Borș, Olimpia Dobre, Camelia Drăgan, Rodica Marghita, Claudia Nițu, Sorin Oanță, Anca Popescu și Florin Ridiche, FIB. Fonduri: IAB și MJB. Au continuat săpăturile pe „Cetățuia 2” a complexului de locuire al culturii Monteoru de pe creasta Zănoaga. Au fost cercetate nivelele de locuire aparținând fazelor Monteoru-Zănoaga și Monteoru Ic4–I de pe panta de E, iar pe platou au fost cercetate mai multe gropi din sec. 4 p.Chr. Către marginea de V a platoului a fost descoperit un mormânt triplu de înhumăție cu un inventar constituit dintr-un topor de piatră refolosit, două cești cu o toartă, o pixidă tronconică. În umplutura gropii mormântului au fost descoperite fragmente mari de la circa 10 vase, un askos mare întreg, bucăți masive de chirpic puternic ars, resturi de lipitură de vatră, oase de ovi-caprină, bolovani. Inventarul ceramic indică faza Monteoru IIb (IC).

18. **Nufăru**, jud. Tulcea (XI). Colectiv: Oana Damian, IAB; Corneliu Andonie, MMN; Paul Damian, MNIR. Fonduri: IAB, ICEMT. S-a continuat cercetarea tronsonului din incinta estică a cetății bizantine,

descoperit în campaniile anterioare în curtea dispensarului uman și degajat în cadrul S6, obținându-se noi date de ordin stratigrafic și constructiv. S-a recoltat un material arheologic compus din ceramică uzuală și smălțuită, podoabe din sticlă, obiecte de uz casnic, monede de bronz. (OD).

19. **Nuntași**, com. Istria, jud. Constanța (VI). Catrinel Domăneanu, responsabil, IAB; Carmen Rogoveanu, profesor istorie, București; Fonduri IAB. În cursul campaniei din vara anului 1993, cercetările efectuate în așezarea greco-indigenă Nuntași II, aparținând *chorei* Histriei, s-au concentrat în continuare pe studierea straturilor arhaice, urmărindu-se epuzarea lor în suprafața dată. Rezultatele confirmă observațiile făcute în anul 1992 și anume că există aici patru niveluri de locuire arhaică.

Primul este reprezentat de podeaua unei locuințe de suprafață datată la sfârșitul sec. VII – începutul sec. VI a.Chr. (bol grecesc-oriental cu rozeta din puncte – tip vechi).

Al doilea – de colțul unei construcții cu zidărie din pietre legate cu pământ, aproape complet distrusă de o groapă elenistică cu amfore (amfore de Chios și Heracleea Pontică, sec. IV a.Chr.).

Al treilea – de o construcție asemănătoare, de mari dimensiuni, orientală nord-vest – sud-est, având o încăpere absidată (mijlocul sec. VI a.Chr.).

Al patrulea reprezentat tot de o locuință, parțial dezvelită, având aceeași orientare, prevăzută cu o vatră rectangulară, lângă care s-a găsit o mică groapă cu grâu ars (ultimul sfert al sec. VI, cupe Kassel și Droop).

Menționăm că zidurile acestor construcții se suprapuneau parțial, permițând o cronologie relativă. Ceramica fragmentară, fusaiole lut, vârfuri de săgeți din bronz (CD).

20. **Păciul lui Soare**, com. Ostrov, jud. Constanța. (VIII, XI). Colectiv: Petre Diaconu, Oana Damian, IAB; Daniel Munteanu, FIB. Fonduri: IAB. S-a continuat cercetarea nivelurilor arheologice din SIT (sec. X–XI), descoperindu-se pavajul cetății în zona porții, complexe de locuire, gropi menajere, instalații de foc, precum și un material arheologic variat (ceramică uzuală și smălțuită, obiecte de podoabă, de port și de cult, din sticlă, bronz și plumb, vârfuri de săgeți, piese de uz casnic din metal, os și corn, monede romane, bizantine și medievale din bronz) (OD).

21. **Popești**, com. Mihăilești, jud. Giurgiu. (V). Alexandru Vulpe, responsabil, Nona Palincaș, Adriana Stoia, IAB. Fonduri: IAB. În sectorul Σ s-a continuat săpătura în zona valului de apărare și într-o mică porțiune din șanț (pentru o secționare completă a acestuia din urmă neavând mijloacele necesare). S-au făcut observații noi asupra structurii valului și asupra aspectului unei părți a marginii interioare a șanțului. Din val și de la baza lui s-au luat 15 probe pentru analize C₁₄. În sectorul Y s-a făcut un control al observațiilor stratigrafice anterioare (AV).

22. **Pecica**, jud. Arad (XI–XII). **Radu Heitel**, IAB. Fonduri, DMSI. La cca 9 km V de comună, pe malul drept al Mureșului, în punctul denumit „Häbläu”, în lunile august-septembrie au fost executate săpături de salvare în urma unor observații preliminare datorate d-nei Suzana Heitel. Au fost interceptate resturile unor fundații aparținând unui monument ecleziastic databil – pe baza unei serii de fragmente de sculptură în piatră și a unor fragmente ceramice caracteristice – în sec. XII; un pilon masiv, construit din blocuri de piatră și materiale litice refolosite, aflat pe malul actual al Mureșului (cap de pod?), a cărui datare rămâne încă deschisă. Oricum, deoarece ultimul strat arheologic, care acoperă întreaga gamă a descoperirilor efectuate în acest loc este databil, cel mai târziu, în secolul al XVI-lea, masivul pilon este ulterior secolului al XIII-lea și anterior secolului al XVI-lea. Dată fiind deosebita importanță a descoperirilor, atât din punct de vedere arheologic cât și istoric, săpăturile vor trebui, obligatoriu, continuate (RH).

23. **Runcu**, jud. Gorj, „Peștera Popii” (I, II). Marin Cărciumaru, responsabil, Cornelii Beldiman, IAB; Carol Căpiță, FIB; studenți FIATg. Fonduri IAB. Peștera a fost cercetată în 1992 (v. Cronica, SCIVA, 44, 1993, 4, p. 403); într-o nișă din peretele nordic au fost descoperite mai multe reprezentări picturale schematizate în culoare neagră, de atribuit foarte probabil culturii Coțofeni, foarte bogat ilustrată în zonă. În 1993 a fost realizată documentația completă grafică (relevee la scara 1/1) și fotografică (alb/negru și diacolor) (MC și CB).

24. **Sighișoara**, jud. Mureș. Punctul „Dealul Viilor”. (III, IV, IX, X). Radu Harhoiu, IAB, responsabil; Antal Lukacs, FIB; Nikolaus Boroffka, FUB. Fonduri IAB. 1. Preistorie. Descoperiri din Bronz mijlociu (Cultura Wietenberg), Bronz târziu (cultura Noua), Hallstatt timpuriu și La Tène dacic. 2. Complexe din epoca migrațiilor.

A. Morminte de incinerare: 2 morminte de incinerare în urnă, dintre care M.143 carpic; urna M.141 cu mâna, atipică; două morminte de incinerare în groapă;

B. Morminte de înhumăție: cinci morminte de înhumăție jefuite, dintre care două orientate E-V; nouă morminte de înhumăție, decubit dorsal, V-E, -1,30-1,50, dintre care un mormânt triplu (adult și doi copii), un copil, cinci adulți. Toate mormintele erau lipsite de inventar. Total: 18 morminte în campania din anul 1993. Total morminte: 161.

C. Cuptor de ars ceramică: sesizat la -0,20 m; ad. - 0,80 m; cupolă conică bine arsă, săpată în lutul galben; grătar din două lespezi de piatră peste care era așezată o a treia, lespezile verticale îngropate în pământul galben, dimensiuni camera de ardere: 1,50×1,40 m; grosime: 10-20 cm; strat puternic de cenușă pe fund.

D. Locuință de suprafață din sec. VIII-IX: conținând ceramică lucrată la roata înceată și un străpungător de os, pietre de ascuțit (RH).

25. **Stelnică-Grădiștea Mare**, jud. Ialomița (II, IV, V). Niculae Conovici, IAB; Gheorghe Matei, MIS. Fonduri IAB, MIS. Au fost cercetate alte 13 morminte din necropola getică. A fost determinată extremitatea estică a necropolei, care coincide cu aceeași extremitate a grădiștei. Am remarcat și în acest an structurarea necropolei sub forma unor „nuclee”. Astfel, în partea centrală a S.XVII nu au mai apărut morminte, iar spre capătul de vest acestea sunt exclusiv de incinerare în urnă. Mormintele din capătul de est al secțiunii și cele din prelungirea S.XVII, fac parte din „nucleul” de morminte apărut și în S.XV-XVI. În această zonă a necropolei predomină acum net mormintele de incinerare (4 cu groapă rotundă și urnă cu capac, 4 cu groapă alungită) față de cele de înhumăție (2). Pe ansamblul necropolei, din 164 morminte cercetate 69 sunt de înhumăție (42,07%, dar unul este modern), 66 de incinerare cu groapă rotundă (40,24%) 27 de incinerare cu groapa alungită (16,46%) și unul incert.

Mormintele de înhumăție sunt orientate SSE-NNV, cu variații mici ale axei. Așezarea defuncțiilor era de regulă în decubit dorsal, cu brațele întinse pe lângă corp, mai rar aduse pe piept sau abdomen (M.164). M.158, de *infans* II, avea ca inventar o fibulă de tip tracic la umărul stâng.

Mormintele de incinerare cu groapa cilindrică. La mormintele descoperite în 1993 se observă un ritual uniform. anume acoperirea urnei cu un capac format fie dintr-un alt vas fie din fragmente ceramice. Face excepție M.162, cu urna neacoperită dar având alături un vas de ofrandă. Urnelor sunt reprezentate de căni mari, oale-borcan sau oale-sac, iar capacele - fie cioburi de vase (getice sau amfore), fie de străchini sau castroane.

Morminte de incinerare cu groapă alungită au gropile orientate SSE-NNV și se concentrează în partea estică a S.XVII. Ele fac parte dintr-o grupare mai mare situată în partea de nord-est a zonei cercetate. Toate cele 4 morminte conțineau vase de ofrandă. M.160 conținea, printre oasele calcinate, unele obiecte aparținând defunctului (5 fibule trecute prin foc) și un vârf de săgeată. Semnalăm și apariția M.161 (de incinerare în urnă cu capac) în groapa M.159, fără a putea preciza dacă este vorba aici de un mormânt dublu sau de o suprapunere de morminte. Nu putem face aprecieri în legătură cu sexul și vârsta defuncțiilor din mormintele de incinerare cu groapă alungită.

Gropile getice. Din cele 12 gropi descoperite în 1993, numai una aparține cu certitudine necropolei getice (Gr.57), situată în apropierea M.156.

Complexele Coslogeni. Au fost descoperite două gropi aparținând acestei culturi, cu mod de umplere și conținut asemănător (Gr.50, 53). Ele pot fi incluse în categoria *Gropilor rituale*.

Alte complexe. Și în acest an au apărut câteva fragmente ceramice neolitice purtate, dovedind existența anterioară în acest loc a unei locuiri aparținând culturii Boian. De asemenea, semnalăm încă o dată apariția a resturilor unor locuințe, gropi de pari și gropi menajere de epocă modernă sau medievală târzie (NC, Gh. M).

26. **Suceava**, jud. Suceava; biserica cu hramul „Sf. Gheorghe”-Mirăuți (XII). Colectivul: Mircea D. Matei, IAB, responsabil; Paraschiva-Victoria Batariuc, MIBS, arh. Gh. Sion, DMSI. Finanțarea cercetărilor: DMSI. Cercetarea a fost subordonată nevoilor proiectului de consolidare a monumentului, făcându-se săpături numai în *exteriorul* bisericii, pe laturile de N și de S. Obiectivul principal urmărit a fost datarea turnului-clopotniță actual, la care s-a adăugat confirmarea suprapunerii parțiale a bisericii actuale peste biserica din sec. XIV. În ceea ce privește turnul-clopotniță, s-a stabilit că datează din sec. XVII, el fiind, însă, precedat de un altul, cu aceleași dimensiuni, datând din sec. XV-XVI. Primul turn-clopotniță a fost prevăzut și cu un paviment de lespezi mari, din care s-a păstrat numai colțul de sud-est al lui. Cât despre datarea actualului turn, aceasta s-a făcut pe baza unor blocuri de piatră, provenind din

zidurile bisericii din sec. XIV, blocuri refolosite în fundația turului actual și păstrând suprafețe reduse de frescă. Verificarea suprapunerii parțiale a bisericii din sec. XVII peste cea din sec. XIV a permis obținerea unor date de importanță deosebită, privind tehnica fundării absidelor laterale de nord și de sud ale bisericii din sec. XVII. Constatarea că pentru absida de nord s-a folosit o fundație falsă, adosată, în exterior, zidului bisericii din sec. XIV reprezintă o noutate absolută în domeniu, situația explicând, în parte, și existența fracturii puternice a zidului actual în zona absidei amintite. O ultimă descoperire importantă a fost aceea că, la nivelul fundațiilor, biserica din sec. XIV a fost construită în două etape, scopul principal fiind acela al lungirii planului bisericii, cu circa 6 m, față de planul inițial (MDM).

27. **Șirna**, jud. Prahova (VII, IX). Ștefan Olteanu, IAB, Nina Neagu, Victor Nicolae, MPP. Fonduri IAB. Trei locuințe databile între a doua jumătate a sec. II p.Chr. și începutul sec. III a.Chr., trei din sec. III–IV, o locuință și un complex (cuptor?) din sec. IV p.Chr. și o groapă menajeră din sec. IV–V (ȘO, AB).

28. **Târgșorul Vechi**, jud. Prahova, punctul „La Mânăstiri” (VII, IX, X, XII). Gheorghe Diaconu, responsabil, IAB; Al. Niculescu, IAB; Dan Lichiardopol, Nina Neagu, MPP; Venera Rădulescu, MNIR. Fonduri IAB și DMSI.

Sectorul A: a fost reluată cercetarea în zona bisericii din sec. XVI, ctitorie a lui Neagoe Basarab. A fost deschisă SVII, pe latura de nord a bisericii, dezvelindu-se 9 morminte care au aparținut necropolei medievale din sec. XVI–XVII. Cu acest prilej au putut fi făcute și observații privind fundația bisericii, în vederea realizării proiectului de restaurare.

Sectorul C: au continuat cercetările în SXVC, deschis în aria periferică de nord a necropolei birituale din sec. III–IV d. H. Au fost dezvelite două morminte (unul de incinerare și altul de înhumare).

Sectorul B: a fost deschisă SIBI cu scopul verificării limitei vestice a necropolei birituale din sec. III–IV p.C. Săpătura adâncindu-se numai până la –0,65–0,70 m, a fost surprinsă prezența a șase complexe medievale (sec. XVII); cinci băi de mortar, folosite cu ocazia ridicării celui de-al doilea zid de incintă al curții domnești de la Târgșor, la sfârșitul sec. XVII și un pavaj din piatră de râu în zona porții de E a incintei menționate, aparținând aceleiași perioade. În extremitatea sudică a SIBI a fost descoperită o locuință din sec. IX–X p.Chr., iar în zona sa centrală un complex roman (sec. II p.Chr.) (DL).

29. **Vaidei**, com. Stănești, jud. Gorj.

1. „Peștera Frumoasă” (II). Marin Cărciumaru, responsabil, Corneliu Beldiman, IAB; Carol Căpiță, FIB; studenți FIATg. Fonduri IAB. Sondaj în centrul sectorului sudic al peșterii (adăpost sub stâncă) sub forma unei case de 2×1 m, în scopul verificării prezenței sedimentelor de vârstă pleistocenă și a urmelor de cultură materială paleolitică. Anterior, în urma cercetărilor speologice, au fost semnalate în galeria nordică fragmente ceramice și un vas mic întreg aparținând culturii Coșofeni. Sondajul a fost efectuat până la adâncimea de 0,80 m, fără a se atinge planșeul calcaros; au fost constatate trei unități ale stratigrafiei geologice de epocă holocenă, care s-au dovedit complet sterile sub raport arheologic, în pofida amplasării și a configurației optime ale peșterii (MC și CB).

2. „Peștera Oilor” (II, XII). Marin Cărciumaru, responsabil, Corneliu Beldiman, IAB; Carol Căpiță, FIB; studenți FIATg. Fonduri IAB. Sondaje stratigrafice (SI–II) sub forma a două case de 2×1 m, plasate în centrul peșterii (adăpost sub stâncă), în scopul constatării urmelor de locuire paleolitică; săpăturile au fost efectuate până la adâncimea de 0,40–0,70 m (SI) și 1,20 m (SII), fără a se atinge patul calcaros. Stratigrafia geologică include trei unități, iar din punct de vedere arheologic un nivel de locuire (–0,10–0,40 m), aparținând culturii Coșofeni (faza a III-a). S-au recoltat piese osteologice și fragmente ceramice de vase-borcan și amfore modelate din pastă grosieră și semifină, decorate cu linii incizate, creștături, linii în tehnica „Furchenstich”, unele încrustate cu calcar. Din solul actual (–0,10 m) provin câteva fragmente de vase-borcan databile în sec. XVIII și o monedă mică de argint (para) emisă la Istanbul, în timpul sultanului Mustafa al III-lea (1766/1767) (MC și CB).

30. **Vărzărești**, schit pe valea Băcovățului, raionul Nisporeni, Republica Moldova (XII). „Mânăstirea lui Vârzar”, menționată ca atare în 1420, nu mai apare în izvoarele scrise, astfel încât o problemă de geografie istorică, de localizare, rămâne deschisă. Prin cercetările dintre 25.05–20.06.1993 s-a probat totuși datarea târzie a actualei biserici: în anii ultimului sfert al sec. XVIII – o ctitorie a boierilor Măcărescu, înlocuită către mijlocul sec. XIX de clădirea păstrată în picioare și în curs de restaurare. Cimitir exterior și în interior. Clădiri anexe târzii (NC; pentru colectivul de cercetare v. Căpriană).

INDICE CRONOLOGIC

- I **Paleolitic și mezolitic:** 13, 14, 23.
 II **Neolitic, eneolitic, tranziție:** 4, 9, 13, 14, 23, 25, 29.1 și 2.
 III **Epoca bronzului:** 2, 3, 9, 17, 24.
 IV **Hallstatt:** 3, 9, 24, 25.
 V **La Tène:** 1, 2, 4, 9, 14, 21, 24, 25.
 VI **Epocă greacă și elenistică:** 12, 15, 19.
 VII **Epocă romană timpurie (sec. I–III):** 1, 5, 7, 9, 10, 12, 15, 16, 27, 28.
 VIII **Epocă romană târzie (sec. IV–VII):** 1, 8, 10, 12, 15, 16, 20.
 IX **Epoca migrațiilor (sec. III–VI):** 24, 27, 28.
 X **Epoca migrațiilor (sec. VII–X):** 14, 24, 28.
 XI **Epoca medievală timpurie (sec. X–XII):** 9, 10, 11, 14, 18, 20, 22.
 XII **Epoca medievală (sec. XIII–XVIII):** 6, 9, 11, 22, 26, 28, 29.2, 30.

ABREVIERI

- CNAR = Cabinetul Numismatic al Bibliotecii Academiei Române, București.
 DMASI = Direcția Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice.
 FIAC = Facultatea de Istorie și Arheologie, Constanța.
 FIATg = Facultatea de Istorie și Arheologie, Târgoviște.
 FIB = Facultatea de Istorie, București.
 FII = Facultatea de Istorie, Iași.
 FUB = Freie Universität, Berlin.
 IAB = Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București.
 IAIIAC = Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj.
 IAIV = Institutul de Arheologie și Istorie Veche, Chișinău.
 ICEMT = Institutul de Cercetări Eco-Muzeale, Tulcea.
 IITM = Institutul de Istorie și Teorie Militară, București.
 MAP = Muzeul Județean de Istorie Argeș, Pitești.
 MCM = Muzeul „Callatis”, Mangalia.
 MIBS = Muzeul de Istorie a Bucovinei, Suceava.
 MINAC = Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, Constanța.
 MIS = Muzeul Județean Ialomița, Slobozia.
 MJB = Muzeul Județean Buzău.
 MNC = Muzeul Național de Istorie, Chișinău.
 MNIR = Muzeul Național de Istorie a României, București.
 MNM = Muzeul Național Militar, București.
 MPP = Muzeul Județean Prahova, Ploiești.
 UICC = Universitatea „Ion Creangă”, Chișinău.